

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Варна продължава да нараства и през 2016 г., но увеличението не е значително и нивото му за първи път е под средното за страната. Нарастването на БВП в областта е съпроводено и от ръст на заплатите и доходите на местното население, въпреки че и двата показателя продължават да поддържат стойности малко под средните за страната. Продължаващото възходящо развитие на икономиката във Варна води и до намаляване на относителните дялове на населението, живеещо с материални решения и на това, живеещо под националната линия на бедност.

Икономическата активност в област Варна нараства през 2017 г. след намалението ѝ през предходната година и стойността на коефициента е съизмерима със средната за страната. Коефициентът на заетост също нараства и достига 66%. В същото време обаче ръстът на този за страната се увеличава много по-бързо и вече е по-висок от този в област Варна, прекъсвайки тригодишния превес на морската столица по отношение на този показател. Безработицата в областта също се повишава слабо, въпреки че в страната нейното намаление също продължава и нивото ѝ вече е по-ниско от това в област Варна. Сравнително доброто представяне на област Варна в развитието на пазара на труда е подпомогнато и от относително благоприятната образователна структура на работната сила. Делът на местното население на възраст 25-64 г. с висше образование достига 33% (при 28% в страната), а това с основно и по-ниско образование – 18% (при 17% в страната). Сравнително добрата демографска картина в областта също допринася за относително благоприятните тенденции. Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на 15-19 г. към това на 60-64 г. в област Варна се увеличава за четвърта поредна година и през 2017 г. достига близо 71% (при 64% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 71 младежи, които ще се вляят (при 64 в страната).

Относителният брой на нефинансовите предприятия в областта продължава да нараства и през 2016 г. и Варна остава третата област с най-висока бизнес активност със 70 предприятия на хиляда души при 57 на хиляда души в страната. Чуждестранните преки инвестиции също се увеличават и относителният им обем спрямо населението продължават да е по-висок от средния за страната. Същевременно обаче област Варна изостава по относителните обеми на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи и усвоените европейски средства. Към 30 юни 2018 г. стойността на изпратените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достига 1 060 лв. на човек при 1 543 лв. на човек в страната. В рамките на областта най-много спрямо населението усвоява община Бяла, а най-малко – община Дългопол.

Като важен логистичен център област Варна се отличава със сравнително висока гъстота на пътната и железопътната мрежа, голям дял на автомагистралите и първокласните пътища (27,5% при 18,7% в страната) и добро качество на пътната настилка. Въпреки че достъпът и използването на интернет в областта намаляват през 2017 г., стойностите и на двата показателя остават по-високи от средните за страната.

Усреднените ставки на местните данъци и такси в общините от област Варна са по-високи от средните за страната, което е типично на сравнително по-високо развитите икономически области. През 2018 г. за поредна година размерът на всеки от петте избрани местни данъци средно за областта е по-висок от средните стойности за страната.

Самооценката на местната администрация за развитието на електронно правителство се повишава леко през 2018 г. и остава с близки до средните за страната стойности. Оценката за прозрачността обаче бележи значителен напредък – 79% при 65% за страната като най-висока оценка получава община Белослав (над 90%), а най-ниска – община Долни чифлик – под 50%. Областта бележи и голям напредък по отношение на покритието на кадастралната карта. През 2017 г. то достига 57% от територията (при 37% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Въпреки че застаряването на населението в област Варна следва общата за страната тенденция в страната, демографската картите в областта все още остава значително по-благоприятна. Коефициентите на възрастова зависимост за чувствително по-ниски от средните и през 2017 година. Коефициентът на естествен прираст на населението също е сравнително висок, въпреки че е с отрицателни стойности, а Варна е сред малкото области в страната, в която заселването е по-високо от изселването и коефициентът на механичен прираст е положителен и през 2017 година. Варна е сред областите с най-висок дял на градското население. През 2017 г. населението в градовете достига 84% при 73% в страната.

Нетният коефициент на записване на населението в V-VIII клас в областта се повишава през 2017 г., но остава по-нисък от средния за страната. Същевременно дяловете на второгодниците и отпадналите от основното и средното образование също намаляват. Средният успех на матурите по български език и литература в областта намалява през 2018 г. и остава малко под средния за страната (4,21 при 4,24 в страната), но намаление се забелязва и при броя слабите оценки и техният дял е под средния за страната (4% при 6% в страната). В областта са разположени някои от водещите университети в страната и въпреки че през 2017 броят на студентите намалява в унисон с намалението им в страната, относителният им брой остава значително над средния.

Относителният брой на общопрактикуващите лекари в областта е съизмерим със средния за страната и през 2017 година. Този на специалистите обаче остава значително по-висок. През 2017 г. на един лекар от водеща специалност в областта отговарят 415 души от населението при 529 души на лекар в страната. Легловата база в местните многопрофилни болници се увеличава през 2017 г. до 4,1 легла на хиляда души, но все още е по-ниска от тази в страната (4,9 на хиляди). Вероятно на това се дължи и традиционно ниският относителен брой на преминалите болни за лечение в областта – 179 на хиляда души при 242 на хиляда души в страната през 2017 година.

Натовареността на наказателните съдии в окръжния съд в областта остава сравнително ниска, а правораздаването – относително бързо. През 2017 г. на един съдия средно разглежда по 6,6 наказателни дела месечно (при 9,6 дела на месец на съдия в страната), делът на делата, приключили в 3-месечен срок достига 94% (при 91% в страната), а на висящите – 7% (при 9% в страната). Данните показват по-висок брой на регистрираните престъпления и съответно по-ниска разкриваемост в по-развитите икономически области и Варна на прави изключение. През 2017 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта се повишават до 16 на хиляда души от населението (при 13 на хиляда души в страната), а разкриваемостта намалява до 33% (при 45% в страната).

Сравнително високата степен на урбанизираност на областта и големият дял на населението в градовете предопределят и високия дял на населението с достъп до обществена канализация (86% при 76% в страната) и до такава, свързана с пречиствателни станции (86% при 63% в страната) и през 2016 година. Същевременно относителният обем на образуваните битови отпадъци, както и на замърсяването на атмосферата на областта с въглероден диоксид са значително по-високи от средните за страната. През 2016 г. в област Варна са образувани 468 кг отпадъци на човек при 406 кг на човек в страната. Емисиите на въглероден диоксид пък намаляват за втора поредна година, достигайки 698 тона на кв. км при 281 тона на кв. км за страната.

Културният живот в областта е сравнително интензивен, но докато относителният брой на посещенията в кината и театрите е по-висок от средния за страната, интересът към местните музеи и библиотеки остава сравнително ограничен и през 2017 година.

Ключови показатели за област Варна

Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	11 272	12 113	12 589	12 879	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4 912	5 008	5 168	5 117	5407
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	8 922	9 272	10 000	10 773	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	21,9	22,6	26,9	20,4	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	67,0	67,8	72,6	70,9	71,2
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	57,8	61,8	68,4	65,9	66,0
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	13,7	8,7	5,7	7,1	7,3
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	31,4	33,8	30,6	29,9	32,5
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	66	67	69	70	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2 385	2 323	2 094	2 013	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	3 006	3 543	3 725	3 777	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	57,1	58,9	57,8	73,8	71,2
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	42,6	43,5	44,4	44,5	43,2
Покритие на кадастъра (%)	11,4	11,9	17,5	36,8	57,2

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-2,4	-2,7	-3,5	-3,3	-3,6
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	3,8	2,1	1,6	2,8	2,4
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,38	4,30	4,37	4,38	4,36
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	4,7	5,1	5,2	5,4	6,7
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	76,9	73,5	75,5	74,8	85,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	83,2	83,8	85,1	83,8	83,4
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	177,7	169,8	174,7	172,0	178,6
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	18,5	17,5	15,9	14,8	15,7
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	27,0	25,8	30,4	38,6	32,9
Дял на висящите наказателни дела (%)	8,3	11,3	7,2	5,9	7,2
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	86,2	86,2	86,3	86,1	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	974,3	1 106,3	750,1	697,5	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	1 157	1 193	1 185	1 281	1 184
Посещения в театрите на 1000 души от населението	218	234	283	363	360